

ZPRÁVY

VLASTIVĚDNÉHO ÚSTAVU V OLOMOUCI

Obr. 1. Strž č. 1. — patrná velká délka této strže a též neúčinnost asanačních opatření

Obr. 2. Pohled do koryta strže č. 4. — ze snímku je vidět, že část strže je částečně asanována, zvláště pod dřevěnými hrádkami

SPRAŠOVÉ PLEISTOCENNÍ SEDIMENTY A POHŘBENÉ PŮDY V SEVERNÍ ČÁSTI HORNOMORAVSKÉHO ÚVALU

Širší okolí hornomoravského úvalu je tvořeno krystalickými břidlicemi a base svahů tohoto úvalu kryty jsou různě mocnými souvrstvími pleistocenních a holocenních převážně pelitických sedimentů, které dosahují mocnosti 3—12 metrů. V posledních letech studovány byly tyto kvartérní sedimenty, zejména odkryvech v oblasti Zábřehu a v oblasti Šumperka. Speciální pozornost byla tu věnována pohřbeným půdám, které mohou dáti představu o klimatických, zvětrávacích a půdotvorných procesech v této oblasti.

Geologicky, stratigraficky a morfologicky studován byl podrobně zejména profil kvartérních uloženin v cihelně u Zábřehu. Stratigrafie a morfologie tohoto profilu byla následující:

0—4 cm,	okrově šedá hlinitá zemina s drobtovitou strukturou a mírným barevným přechodem dospodu,
4—22 cm,	šedobělavá hlinitá zemina s drobně lístkovitou strukturou, A ₂ — podzolový horizont,
22—75 cm,	narezle hnědá hlína s kostkovitou až drobně prismatickou strukturou a s mírným barevným přechodem dospodu. Na stěnách kostek nebo drobných prismat jsou tmavohnědé povlaky humusojílových složek z nadložního půdního horizontu. Tato vrstva je výrazný obohacený či akumulární B — horizont ilimerického podzolu jako půdního typu,
75—210 cm,	okrově žlutá sprašová hlína s homogenním zbarvením, místy se objevuje tlustě lupenitá struktura,
210—255 cm,	našedle hnědá sprašová hlína s lokálními vrstvičkami čočkovitými, hrubšího písku a místy slabě vrstevnatá, pohřbený hnědozemní půdní horizont s mírným barevným přechodem dospodu,
255—340 cm,	okrově žlutavá prašová hlína,

- 340—410 cm, šedohnědá sprašová hlína s lokální příměsí hrubšího písku ze zvětralin okolních krystalických břidlic a s mírným barevným přechodem dospodu, je to pohřbený hnědozemí půdní horizont,
- 410—730 cm, světle okrová sprašová hlína s homogenním zbarvením, ve svrchní části jsou slabé čočkovité vložky písku a tlustě lupenitý rozpad,
- 730—760 cm, okrově bělavá hlinitá zemina s drobnými tmavohnědými železitomanganovými bročky a lístkovitou strukturou, je to ochuzený (vyluhovaný) a oglejený A₂g horizont pohřbeného (ilimerického) podzolu,
- 760—830 cm, narezle hnědavá zemina ve svrchní části barevně mramorová a s hojnými černohnědými železitomanganovými bročky, lokálně tenké vložky písku a místy mrazové klíny jako bělavé jazyky do hloubky 120 až 150 cm, mírný barevný přechod dospodu, geneticky je to obohacený či akumulární B — horizont (ilimerického) podzolu ve svrchní části oglejený a narušený mrazovými klíny,
- 830—1100 cm, (dno odkryvu), narezle okrová sprašová hlína s manganoželezitými bročky a vrstvičkami písku, místy barevně mramorovitě zbarvená, proces oglejení.

Celé souvrství těchto sprašových uloženin obsahuje 3 pohřbené půdní typy a to 2, hnědozemě a 1 podzol. Do interglaciálu riss-würmu možno zařadit pohřbený podzol s mrazovými klíny. Nadložní vrstva sprašové hlíny patří do stadiálu würmu 1 a hnědozem na jejím povrchu do interstadiálu W₁₋₂. Směrem nahoru je pak uložena sprašová hlína würmu 2 s hnědozemí z období würmu 2—3, svrchní vrstva W₃ je tvořena vápnitou spraší s obsahem CaCO₃ 5—6% a na jejím povrchu je dnešní půdní typ jako podzol.

Možno tedy říci, že toto sprašové souvrství s pohřbenými půdami je würmského stáří. Na basi je interglaciální (ilimerický) podzol, pod nímž je zbytek sprašové hlíny asi z nejmladšího období glaciálu rissu s písčitou příměsí zvětralin okolního krystalinika.

Slabé vrstvičky písku o mocnosti 1—3 cm objevují se také lokálně ve sprašových hlínách nebo i ve svrchních polohách pohřbených půd a jsou převážně fluviálního původu.

Zrnitostní složení těchto sprašových uloženin je výrazné vysokým obsahem minerálních zrn o Ø 0,01—0,05 mm (tzv. prach), který je tu hlavně v rozmezí 42—49 %. Obsah jílu (Ø < 0,01 mm) je v rozmezí 37—43 % a jen v pohřbeném podzolu B — horizontu 47,6 %.

Uhličitan vápenatý CaCO_3 byl tu zjištěn jen ve spraši würmu 3 v rozmezí 5—6 %, ostatní sprašové vrstvy jsou všechny bezkarbonátové.

Obsah humusu je nízký a to ve sprašových hlínách 0,10—0,15 %, v pohřbených půdách 0,30—0,35 %.

Druhý profil se sprašovými uloženinami studován byl u Šumperka v údolí řeky Desné. Studované souvrství mělo následující stratigrafii a morfologii:

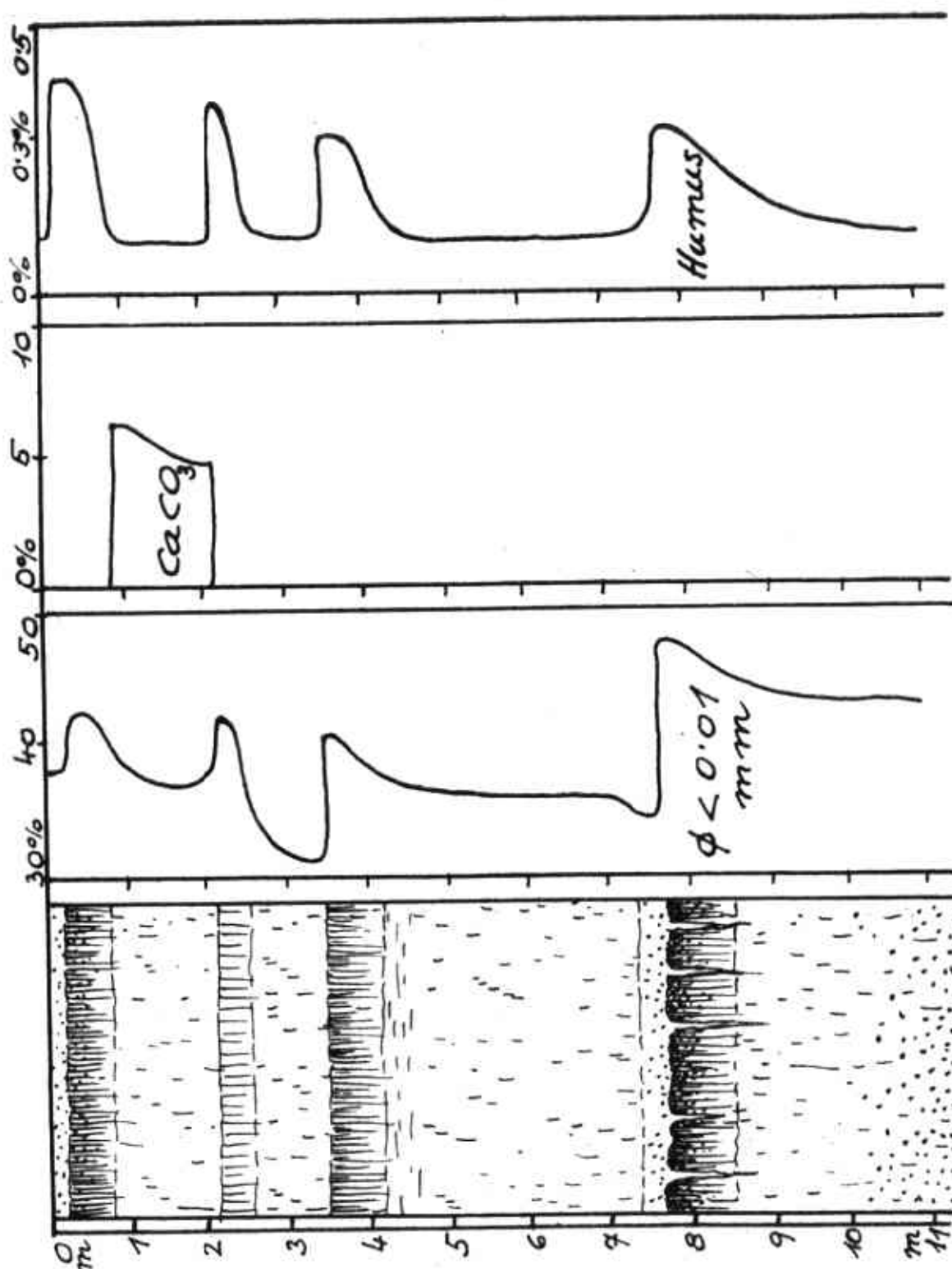
0—4 cm,	světlešedá hlína s drobtovitou strukturou a mírným barevným přechodem dospodu, A ₁ -hor,
4—18 cm,	šedobělavá hlína slabě lístkovitá, A ₂ -hor,
18—80 cm,	narezlá hnědá hlinitá zemina slehlá s mírnějším barevným přechodem dospodu, ve svrchní části drobné tmavohnědé železitomanganové bročky, obohacený B — horizont,
80—230 cm,	okrová hlinitá zemina,
230—370 cm,	okrová hlinitá zemina s příměsí písku, místy tmavohnědé železitomanganité bročky a drobné železité rezivé skvrny jako znak stagnující vody a oglejení na basi profilu.

Toto studované souvrství je tvořeno bezkarbonátovými sprašovými hlínami, na jejichž povrchu je vyvinut jako půdní typ výrazný podzol se šedobělavým vyluhovaným a rezivohnědým obohaceným B — horizontem. Podložní sprašové hlíny jsou bez CaCO_3 a base souvrství má vysokou příměs písčitých zvětralin z okolního krystalinika. Celé souvrství neobsahuje pohřbené půdy, takže se tu jedná pravděpodobně o sprašové sedimenty nejmladšího interstadiálu würmu 3 s holocenním půdním typem podzolu.

Sprašové uloženiny tohoto profilu mají v zrnitostním složení vysoký podíl minerálních částic o $\varnothing$ 0,01—0,05 mm (prachu) v rozmezí 35—45 %, což je typické pro sprašové uloženiny. Zrnitostní složení basálních vrstev vykazuje snížený obsah jílu (35—36 %), prachových částic (24—35 %) a vysoký podíl písčité frakce (22—35 procent).

Uhličitan vápenatý CaCO_3 nebyl tu zjištěn a obsah humusu je ve sprašových hlínách nízký v rozmezí 0,10—0,15 % a jen obohacený B — horizont podzolu má ve svrchní části humusu 0,56 %.

Profil u Šumperka je tvořen ve svrchní části sprašovými bezkarbonátovými hlínami a na basi hlinitými sedimenty s hojnou příměsí zvětralin okolního krystalinika. Stratigraficky a geneticky patří asi do období nejmladšího glaciálu würmu, tj. würmu 3 s holocenní tvorbou půdního podzolového typu.

Stratigrafie, obsah jílu (částice s $\phi < 0,01$ mm), obsah CaCO_3 a obsah humusu v souvrství sprašových hlín a pohřbených půd u Zábřehu v severní části hornomoravského úvalu.

Tab. 1

Zrnitostní složení, obsah uhličitanu vápenatého CaCO_3 a obsah humusu v souvrství sprašových hlín, spraší a pohřbených půd u Zábřehu v severní části hornomoravského úvalu.

H l o u b k a cm	Ø z r n v m m				CaCO_3 %	Humus %
	<0,01	0,01— 0,05	0,05— 0,1	0,1— 2,0		
0— 18	38,56	45,20	12,24	4,00	0	0,14
30— 40	43,34	46,80	8,90	0,96	0	0,42
90— 100	37,58	49,48	11,50	1,44	6,0	0,13
160— 170	38,30	43,46	12,68	5,56	5,0	0,15
210— 220	42,30	33,02	18,16	6,52	0	0,35
280— 290	42,53	45,41	9,10	2,96	0	0,10
350— 360	39,54	32,80	19,90	27,76	0	0,30
400— 410	37,04	46,34	12,58	4,04	0	0,16
500— 510	40,78	42,24	13,30	3,68	0	0,12
580— 590	41,02	47,20	8,80	2,98	0	0,14
640— 650	38,92	40,72	11,20	9,16	0	0,10
740— 750	38,80	42,24	10,06	8,30	0	0,14
790— 800	47,64	31,48	10,35	10,53	0	0,30
820— 830	42,96	26,86	15,92	13,26	0	0,18
910— 920	36,38	27,40	9,88	26,34	0	0,15
1000—1010	25,52	28,25	8,75	27,48	0	0,12

Tab. 2

Zrnitostní složení, obsah CaCO_3 a obsah humusu v souvrství sprašových hlín u Šumperka.

H l o u b k a cm	Ø z r n v m m				CaCO_3 %	Humus %
	<0,01	0,01— 0,05	0,05— 0,1	0,1— 2,0		
5— 15	42,26	42,30	10,30	5,14	0	0,18
35— 45	47,44	44,68	4,54	3,34	0	0,56
65— 75	41,25	45,21	9,43	3,91	0	0,21
100—110	40,64	42,85	10,05	6,46	0	0,15
140—150	40,32	41,22	7,40	11,06	0	0,10
200—210	38,56	39,43	6,22	15,79	0	0,10
260—270	36,38	35,62	5,56	22,44	0	0,12
340—350	35,30	24,90	4,30	35,50	0	0,14

Z á v ě r

Souvrství sprašových sedimentů v severní části hornomoravského úvalu tvořeny jsou hlavně bezkarbonátovými sprašovými hlínami s pohřbenými půdami typu hnědozemí a podzolů. Část těchto sprašových sedimentů tvořena je mocnými uloženinami posledního glaciálu würmu s pohřbenými hnědozeměmi, podzolovým půdním typem s mrazovými klíny z integraciálu riss-würmu a zbytkem sprašových hlin z nejmladšího období glaciálu rissu.

Část sprašových uloženin je tvořena sedimenty nejmladšího období glaciálu würmu, tj. würmu 3. Base sprašových uloženin složeny jsou ze sprašového materiálu a rozvětralin okolního krystalinika.

Souvrství sprašových sedimentů má výrazné zrnitostní složení (vysoký obsah frakce zrn o $\varnothing$ 0,01—0,05 mm) a výraznou stratigrafii obsahu humusu, zejména v pohřbených půdách. Litologická charakteristika ukazuje, že tvorba těchto sprašových sedimentů probíhala převážně ve studeném a mírně vlhčím klimatu.

Pleistozäne Lösssedimente und bergrabene Böden im nördlichen Teil von Hornomoravský úval (Nord-mähren)

Z u s a m m e n f a s s u n g

Die Schichtenfolge der Lösssedimente im nördlichen Teile von Hornomoravský úval in Nordmähren ist hauptsächlich durch Lösslehme ohne CaCO_3 und begrabene Böden (Braunerde und Podsole) gebildet. Einige Schichtenfolge sind durch mächtige Lösssedimente mit begrabenen Braunerden und Podsolböden mit Eiskeilen (Interglazial Riß-Würm) des Würmglazial gebildet. Im Untergrund befinden sich stellenweise Reste der Lösslehme der jüngsten Periode des Riß-Glazials. Einige Schichtenfolge sind durch Lösslehme der jüngsten Periode des Würmglazials W3 gebildet.

Alle Basalschichten dieser Schichtenfolgen bestehen aus Lössmaterial und Verwitterungen der umliegenden krystallinischen Schiefer. Die lithologische Charakteristik zeigt darauf hin, dass die Bildung dieser Lösssedimente überwiegend im kalten und mässig feuchteren Klima des Pleistozän verlief.

Adresa autora:

Prof. Ing. Dr. Josef P e l í š e k, DrSc., Vysoká škola zemědělská,
Brno, Zemědělská 3.

Příspěvek ke studiu stržové eroze v oblasti Červené hory

Povrch naší Země není tvarově ustálen, nýbrž je trvale měněn a modelován vnějšími geologickými silami, hlavně vodou, větrem a ledem. Tento přírodní jev označujeme souborně názvem eroze, tj. rozrušování půdy uvedenými přírodními živly a jejím odnosem do jiných poloh, kde se tato hmota trvale hromadí.

V přírodní krajině je eroze celkem pozvolná a téměř neškodná, protože se příroda proti ní brání přirozenými prostředky, hlavně pak vegetačním krytem půdy. Velmi nebezpečnou se však stává eroze v krajině zemědělsky obdělávané, na které je přirozený stav přírody měněn činností člověka natolik, že se eroze zrychluje a zesiluje ve své působnosti.

Dřívější společenské řády erozi přehlížely, ať již z nevědomosti, nebo ze zništěných zájmů, jež vedly k exploataci přírody a půdy. Ale i dnes se v kapitalisticky řízeném hospodářství nebezpečí eroze často přehlíží a zlehčuje.

V našem socialisticky řízeném státě je eroze chápána jako přírodní jev, který se snažíme všemi prostředky ovlivnit a odstraňovat jej ve prospěch zachování lesní i zemědělské půdy.

Území Československa je postihnuté vodní erozí velmi silně, což je způsobeno svahovitostí a členitostí našeho státu. Z toho je patrné, že problém eroze bude aktuální i v letech budoucích. Proto bych chtěl tímto článkem přispět k získání několika nových poznatků o stržové erozi v našem kraji, a to v oblasti Hrubého Jeseníku — oblast Červené hory. Spolu s okolím Šeráku a Keprníku je to právě nejvíce postižené místo. V celé této oblasti již několik let probíhá intenzivní boj proti znehodnocování lesní půdy vodní stržovou erozí.

Stržovou erozi v Severomoravském kraji sledovalo málo autorů. Rozsáhlejší je práce F. SOKOLA (1955), ve které analyzuje příčiny vzniku povodňových škod v oblasti horního toku řeky Moravy. Práce, které obsahují jen zmínku o stržové erozi, jsou práce F. ZVEJŠKY (1947), T. CZUDKA (1962, 1964, 1965), J. DEMKA — H. SEICHTEROVÉ (1962), O. STEHLÍKA (1971) a B. ŠULY (1960). Mnou vybrané lokality nebyly dosud v literatuře podrobně zpracovány. V tomto článku bych se nechtěl zmínovat o podmínkách vzniku strží, o vli-

vech a činitelích na vznik strží, ale chci čtenáře stručně seznámit se současným stavem strží v oblasti Červené hory — lokality Filipovice a Anenské hory, jak jsem je zjistil od pracovníků Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů v Olomouci. Na podkladě těchto zpráv jsem pak pokračoval ve výzkumu a konfrontaci těchto informací přímo v terénu.

V masívu Hrubého Jeseníku dochází stále častěji k destrukci půdního povrchu, tj. ke vzniku strží. Dokladem toho je vzrůst počtu strží a kamenných sutí v posledním století, zejména po umělém snížení horní hranice lesa.

K intenzivním projevům stržové eroze na západním a východním úbočí Červené hory došlo v roce 1921, kdy nastaly značné destrukce v celé oblasti Hrubého Jeseníku. Podle historických záznamů k prvním svahovým sesuvům ve výše zmíněné oblasti došlo již v r. 1860.

Nejvíce strží vzniklo na svoru; (více jak 45 %), nejsnadněji vznikly tedy tam, kde se uplatňovala slída v hornině. Nejméně jich vzniklo na keprnické rule — pod 5 %.

Největší procento strží zaujímá nadmořskou výšku 1 300 až 1 000 m n. m. Oblasti výskytu jsou charakterizovány velkou sklonitostí svahů, vysokými srážkami a prořídlými porosty.

Rozšíření strží podle nadmořské výšky:

Zhlaví strží	1 300—1 200 m n. m.	75 %
	1 200—1 100 m n. m.	25 %
Dna strží	1 100—1 000 m n. m.	58,3 %
	1 000—900 m n. m.	41,7 %

V oblasti Filipovice byly na ploše 496,28 ha zjištěny a zmapovány 4 strže o celkové rozloze 10,70 ha. Podle vztahu $\frac{d}{p}$ (d — délka strží, P — plocha čtverce) jsem zjistil průměrnou délku strží v km/km², která v této oblasti vykazuje hodnotu 0,137 km/km² a podle stupnice pro délku výmolové sítě v km/km² ji zařadil do 2. stupně (podle Š. BUČKO — V. MAZUROVÁ 1958). Větší počet těchto strží zakreslený v přiložené mapě je způsoben úspěšnou asanací těchto strží. Čtyři velké strže se podařilo rozdělit na několik menších. Nejdelší strž dosahuje délky kolem 300 m, plošně nejrozsáhlejší je strž o ploše přes 7 ha.

V lokalitě Filipovice byly nalezeny a zkoumány strže označené v příloze čísla 1 a 2. Strž č. 1 zaujímá severovýchodní část svahu Červené hory. Je dobře asanována vegetací (traviny, kosodřevina). Strž č. 2 je vlastně jakýmsi komplexem strží. Hlavní koryto „nekovitého“ tvaru spadá prudce do údolí. Jsou zde patrné terasy po asanaci. Ve vrcholových partiích strže jsou pozorovatelné nové erozní

rýhy, které by v případě velkých srážek mohly přerůst v nové strže. V korytu můžeme pozorovat olši zelenou, smrk, kosodřevinu a traviny. Strže č. 3 a 4 pro nepřístupnost zůstaly nezjištěny. Vzhledem k menší nadmořské výšce se dá předpokládat jejich úplná asanace.

V oblasti Anenských hor bylo na ploše 428,38 ha zjištěno 8 strží o celkové rozloze 13,61 ha. Průměrná délka strží v km/km² v této oblasti činí 0,933 km/km², a proto ji řadíme do 3. skupiny podle stupnice pro délku výmolové sítě v km/km². V této oblasti nejdelší strž dosahuje délky až 700 m, plošně nejrozsáhlejší je strž o ploše téměř 2,5 ha.

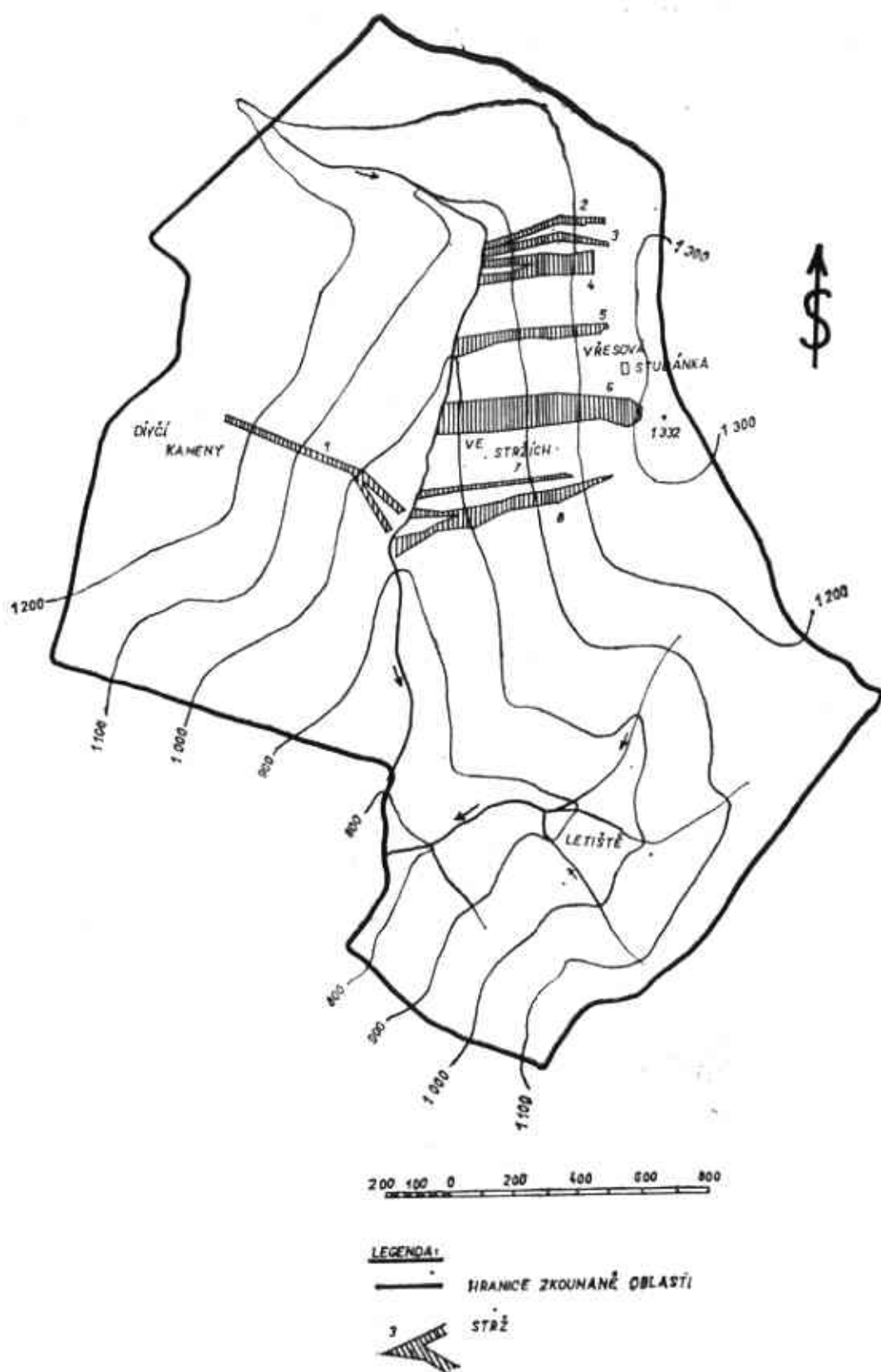
V lokalitě Anenské hory, tj. západní svahy Červené hory, byly nalezeny všechny zmapované strže. Strž č. 1 je jedna z největších a nejdelších. Asanační opatření jsou dosud neúčinná pro velký sklon svahu. Koryto strže je vyplněno kamením a balvany. V okolí této strže je několik rozsáhlých, tzv. kamenných moří. Strže č. 2 a 3 jsou již částečně asanovány (dřevěné hrázky v kombinaci s travinami a dřevinami). Zde je stav ale zatím neuspokojivý, protože vegetace se zatím uchytila jen těsně pod hrázkami a to hlavně v horních částech strží. Strže č. 4 a 5 jsou úspěšně asanovány a jsou rozpoznatelné jen podle mladšího stáří porostu. Strž č. 6 je absolutně největší. Vznikla v roce 1921, kdy se po průtrži mračen sesula půda se svahu Červené hory do údolí Divoké Desné. Strhla s sebou lesní porost a vytvořila tak lavinový svah. V nadmořské výšce 1200 metrů dnes protíná strž turistická cesta. Od cesty k zhlaví jsou patrná agrotechnická opatření — dřevěné hrázky (ve značně dezolátním stavu) a vegetace. Tato část ještě není úplně asanována, ale část od cesty do údolí je zalesněna a stáří porostu odhadují na 10 a více let. Strže č. 7 a 8 jsou těžko rozpoznatelné od okolního lesa díky úplné asanaci.

Z výše uvedeného je patrné, že při asanaci, resp. ochraně půdy rostlinným krytem, je nejvíce zastoupena olše zelená, kosodřevina, smrk a traviny. Jiné listnaté stromy a taktéž i modřín se zde neuchytí, protože drsné podnebí a časté napadání tohoto typu lesa škůdci, to nedovolí.

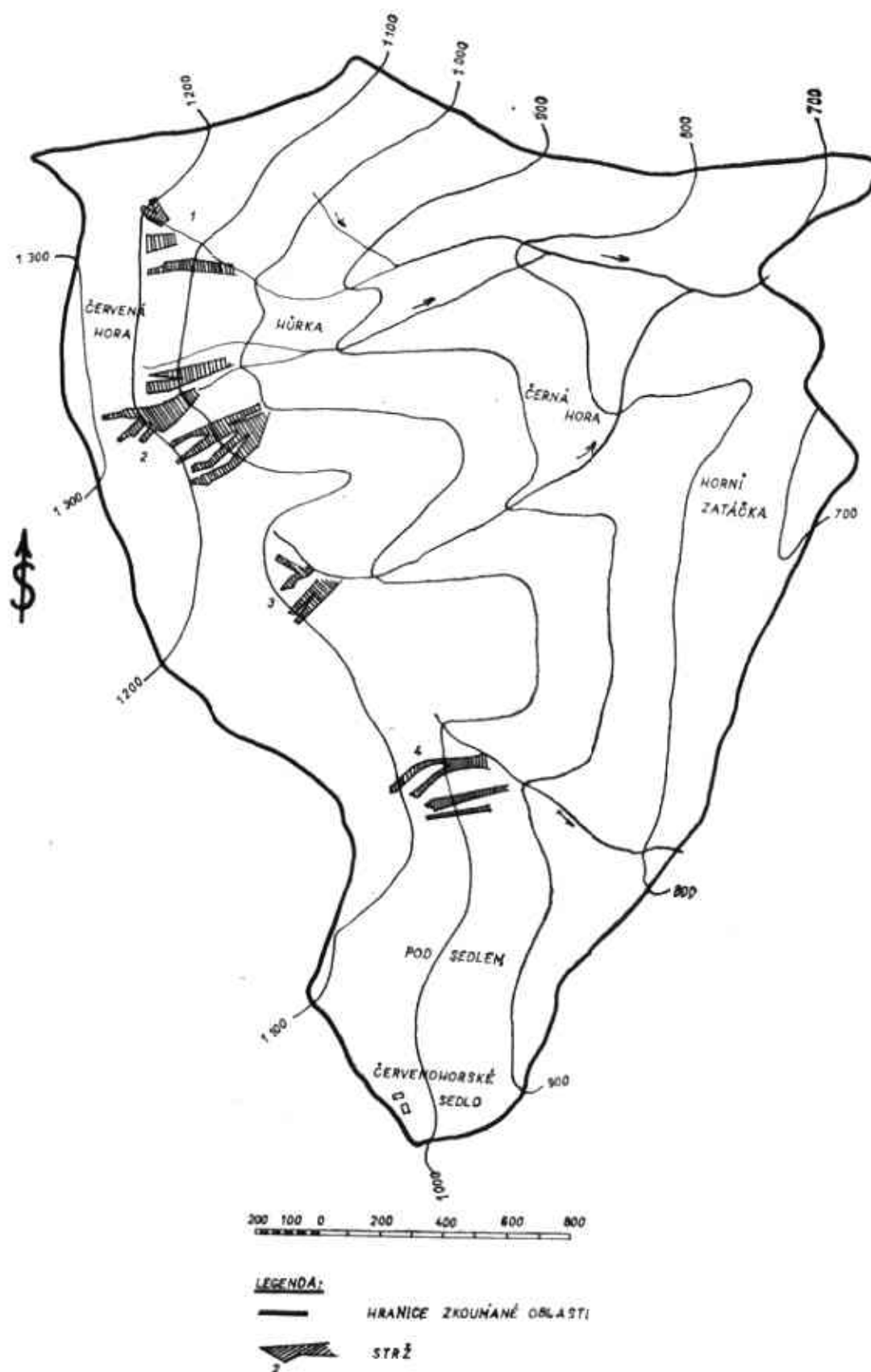
Hloubku strží jsem v žádné oblasti neměřil, ale všechny strže lze charakterizovat jako plošné mělké a jejich hloubka nepřesahuje 2,5 metru, jak je patrné i z přiložených fotografií. Dominantnějším znakem všech těchto strží je jejich poměrně velká plošná rozloha.

To jsou tedy základní údaje získané studiem materiálů a jejich konfrontace s přímým výzkumem v terénu.

Za hlavní výsledek tohoto článku považuji skutečnost, že se mi podařilo zjistit počty strží na těchto lokalitách a taktéž i hustotu stržové sítě, což dosud nebylo, co se týče výše uvedených oblastí,

Příloha č. 1. Rozšíření strží v lokalitě Anenské hory k 1. 1. 1966. Mapka byla sestrojena na základě vyhodnocení snímků získaných leteckou fotogrametrií.

Příloha č. 2. Rozšíření strží v lokalitě Filipovice k 1. 1. 1967.

učiněno. Poněvadž obě oblasti patří do 2. a 3. stupně co do délky v km/km², jedná se již o oblasti silně postižené stržovou erozí. Toto číslo by bylo ještě větší, kdybych zúžil hranice zkoumaných oblastí, ale z hlediska zeměpisného rozdělení území by toto číslo nebylo objektivní.

Boj proti dále postupující erozi v oblasti Hrubého Jeseníku je velmi intenzivní. Kromě již zmíněné asanace výsadbou porostů jsou v poslední době činěna další ochranná opatření, většinou technického rázu. Jen včasným a účinným zasahováním do tohoto geomorfologického procesu budeme moci zabránit hrozącím škodám na půdním fondu, pro nás tak velmi důležitém. A právě v dnešní době, kdy nám jde o zvýšení soběstačnosti v zemědělství, získává tento boj o každý hektar půdy na významu a důležitosti.

Literatura:

BUČKO, Š.—MAZUROVÁ, V.: Výmolová erózia na Slovensku. Vodná erózia na Slovensku (práca a výzkum). Bratislava, SAV 1958, s. 68—101.

CABLÍK, J.—JÚVA, K.: Protierozní ochrana půdy. Praha, SZN 1963.

CZUDEK, T.: Asymetrie svahů pramenných úseků údolí v Nížkém Jeseníku. Acta Silesiae Musei. Opava 1965, s. 45—52.

DEMEK, J.: O vzniku povrchových tvarů Hrubého Jeseníku. Campanula 2, Ostrava 1971, s. 7—18.

DEMEK, J.—STEHLÍK, O.: Urychlená eroze půdy — zdroj devastace krajiny a životního prostředí. Životné prostredie 2. Bratislava, SAV 1972, s. 186—191.

GAM, K.—STEHLÍK, O.: Proti stržovým erozím. Věda a život 1956, s. 270—273.

HOLÝ, M.: Vývoj a směr v mapování půdní eroze. Praha, Vědeckotechnická společnost pro vodní hospodářství 1958.

Lesní hospodářské plány jednotlivých LHC. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů v Brandýse nad Labem. Pobočný závod Frýdek-Místek, pracoviště Olomouc.

MIŠTERA, L. a kol.: Zeměpis krajů ČSSR. Praha, SPN 1968.

SOKOL, F.: Příspěvek k poznání příčin vzniku povodňových škod v bystřinné oblasti horního toku Moravy. Sborník ČSAZV — lesnictví 28, 1955, s. 143—168.

STEHLÍK, O.: Eroze půdy proudící vodou na území okresu Bruntál. Studia geographica 13. Brno 1971.

SULA, B.: Nebezpečí eroze v oblasti Pradědu — Hrubý Jeseník. Ochrana přírody 15. Praha, SPN 1960, s. 148—151.

ZACHAR, D.: Erózia pody. Bratislava, SAV 1970.

ZVEJŠKA, F.: O vzniku strží v povodí Hučivé Desné. Brno 1947.

Adresa autora:

Miroslav V y s o u d i l, Pedagogická fakulta UP v Olomouci, Žerotínovo nám. 2.

Josef H u b á č e k

PŘÍSPĚVEK K ROZŠÍŘENÍ MINUJÍCÍCH LEPIDOPTER V OKOLÍ UHERSKÉHO HRADIŠTĚ

V letech 1970—1975 jsem sledoval rozšíření minujícího hmyzu v okolí Uherského Hradiště. Miny byly sbírány v jihovýchodní části Chřibů a v jejich podhůří: Kudlovská dolina, Salaš, Brdo 587 m, Bunč, Buchlov, Buchlovské hory; Stříbrnické paseky leží na okraji Chřibské vrchoviny na vrcholu Hříštsku (473 m). Jsou malou obdobou písečné stepi Moravské Sahary. U Ořechova je teplomilný okraj na kraji borového lesa Horky a písčité travnatý svah Chrástka, borový les Kladichov u Moravského Písku a směrem k Polešovicům leží sousední Písecké vinohrady. Mezi Míkovicemi a Hlukem je Hluboček, jako představitel teplých hájů, hlavně ze strany hlucké. V části jižní se rozkládají stepní Hlucké louky s Kobylí Hlavou 361 m a Jasenovou, předhůří Bílých Karpat. Procházel jsem pomoravními loukami se Staroměstským rybníkem, Kunovským a Kněžpolským lesem; popovickými Slatinami a Popovickým rybníkem jsem průzkum zakončil. Pozoruhodný na miny je i Buchlovický park.

Některé z uvedených druhů jsou pozoruhodné: *Coleophora ibipennella* Z., *Stigmella nitidella* HEIN., *Stigmella glutinosae* STT., *Stigmella thuringiaca* PETRY, *Stigmella pretiosa* HEIN., *Lithocolletis insignitella* Z., *Cnephasiella incertana* TR., *Plutella maculipennis* CURT., *Stigmella staphyleae* je prvním nálezem v naší vlasti.

Při určování bylo použito základního díla Heringova *Bestimmungstabellen der Blattminen von Europa 1957*. Jmenosloví živných rostlin je vzato z Dostálova klíče k úplné květeně ČSR 1958.

Nakonec děkuji + Hynku Z a v ř e l o v i z Kroměříže za přeurčení nalezených min.

Acer platanoides

Lithocolletis platanoidella JOANN: Salaš, Buchlovický park

Stigmella aceris FREY: Buchlovický park

Stigmella speciosa FREY: Buchlovický park

Acer saccharinum

Stigmella aceris FREY: Buchlovický park

Acer pseudoplatanus

Lithocolletis acernella Z.: Kudlovská dolina

Acer campestre

Stigmella aceris: Hluboček—Hluk

Stigmella speciosa FREY: Hluboček—Hluk

Agrimonia eupatoria

Tischeria heinemanni WCK.: Jasenová—Hluk

Stigmella nitens FOL.: Ořechov

Stigmella aëneofasciella H. S.: Kobylí hlava—Hluk

Alnus incana

Coleophora fuscedinella Z., *C. orbitella* Z.: Kudlovská dolina

Caloptilia falconipennella Z.: Kudlovská dolina

Lithocolletis strigulatella Z.: Kudlovská dolina

Alnus glutinosa

Lithocolletis stettinensis NIC.: Podél kanálu St. Město—Huštěnovice

Stigmella glutinosae STT.: Jasenová—Hluk

Alyssum montanum

Plutella maculipennis CURT.: Ořechov

Angelica silvestris

Epermenia chaerophyllella GOEZE: Kudlovská dolina

Aristolochia clematitis

Millieria dolosana H. S.: Podél kanálu u Huštěnovic

Astragalus danicus

Cnephasiella incertana TR.: Ořechov

Astragalus onobrychis

Aproaerema cincticulellum H. S.: Ořechov

Astragalus glycyphyllos

Coleophora crocinella TGSTR: Hluboček—Hluk

Atriplex hastatum, *A. nitens*

Microsetia hermannella F.: Uh. Hradiště—Rybárny

Microsetia sexgutella THBG.: Uh. Hradiště—Rybárny

Baldingera arundinacea

Elachista cerusella HB.: Staroměstský rybník, podél kanálu Babice—Staré Město

Elachista pomerana FREY: Staroměstský rybník, podél kanálu Babice—Staré Město

Ballota nigra

Coleophora lineolea HW.: Uh. Hradiště

Berteroa incana

Apterona crenulella BRD.: U nádraží, St. Město

Betonica officinalis

Coleophora lineola HW.: Jasenová—Hluk

Betula alba

Coleophora milvipennis Z.: Salaš

Coleophora anatipennella HB.: Bunč

Coleophora fuscedinella Z.: Bunč

Lyonetia clerkella L.: Kudlovská dolina, Kladichov

Lyonetia prunifoliella: Kudlovská dolina, Kladichov

Lithocolletis ulmifoliella HB.: Kudlovská dolina

Parornyx betulae STT.: Bunč

Stigmella betulicola STT.: Bunč

Stigmella argentipedella Z.: Bunč, Kudlovská dolina

Stigmella luteella STT.: Bunč, Kudlovská dolina

Calamintha clinopodium

Stephensia brunnichiella L.: Salaš, Hluboček-Hluk

Campanula persicifolia

Cryptolechia ferrugella SCHIFF.: Brdo, Salaš

Carduus acanthoides

Gnorimoschema acuminatellum SIRC.: Mrtvé rameno u Huštěnovic

Carex pilosa

Elachista perplexella STT.: Salaš

Carpinus betulus

Coleophora milvipennis Z.: Bunč

Lithocolletis quinnata GFFR.: Bunč, Buchlovický park

Stigmella carpinella HEIN.: Buchlovický park, Jasenová-Hluk

Stigmella floslactella HW.: Brdo

Stigmella microtheriella STT.: Kudlovská dolina, Jasenová—Hluk

Castanea sativa

Lithocolletis messaniella Z.: Buchlovický park

Centaurea jacea

Coleophora conspicuella Z.: Kobylí hlava-Hluk

Circaea lutetiana

Mompha terminella WESTW.: Salaš, Buchlovický park

Mompha epilobiella ROEM.: Kudlovská dolina, Buchlovický park

Cirsium rivulare

Gnorimoschema acuminatellum SIRC.: Podél kanálu u St. Města

Cirsium pannonicum

Gnorimoschema acuminatellum SIRC.: Kobylí hlava

Cirsium canum

Gnorimoschema acuminatellum SIRC.: Pomoravní louky u Huštěnovic

Coleophora trochilella DP.: Pomoravní vlhké louky u Polešovic

Cirsium oleraceum

Gnorimoschema alpicolellum HEIN.: Buchlovický park

Convolvulus arvensis, *C. sepium*

Bedellia somnulentella Z.: Uh. Hradiště Rybárny, Staroměstský rybník

Cornus mas

Antispila treitschkiella F. R.: Hluboček-Hluk

Cornus sanguinea

Coleophora ahenella HEIN.: Jasenová, Hluboček-Hluk

Antispila pfeifferella HB.: Jasenová, Hluboček-Hluk

Coronilla varia

Coleophora crocinella TGSTR.: Bunč

Stigmella ortneri KLIM.: Brdo

Stigmella cryptella STT.: Železniční násyp u St. Města

Corylus avellana

Coleophora fuscedinella Z.: Kudlovská dolina

Coleophora paripennella Z.: Bunč, Buchlovický park

Stigmella microtheriella STT.: Jasenová

Stigmella floslactella HW.: Buchlovický park, Stříbrnické paseky
Lithocolletis coryli NIC.: Bunč
Lithocolletis nicellii STT.: Bunč
Parornix avellanella STT.: Bunč

Corylus colurna

Lithocolletis coryli NIC.: Buchlovický park
Lithocolletis nicelii STT.: Buchlovický park

Crataegus oxyacantha

Lithocolletis oxyacanthae FREY.: Bunč
Parornix anglicella STT.: Kudlovská dolina, Bunč
Lyonetia clerkella L.: Kudlovská dolina
Stigmella hybnerella HB.: Bunč

Crataegus monogyna

Lithocolletis corylifoliella HB.: Ořechov
Bucculatrix crataegi Z.: Hluboček-Hluk, Kobylí hlava-Hluk, Kudlovská dolina
Stigmella hybnerella HB.: Ořechov, Smetanovy sady—Uh. Hradiště, Kladichov
Stigmella nitidella HEIN.: Hluboček—Hluk

Crataegus curvisepala

Stigmella ignobilella STT.: Bunč
Stigmella regiella H. S.: Jasenová

Cytisus nigricans

Parectopa kollariella Z.: Bunč, Kobylí hlava—Hluk

Cytisus capitatus

Parectopa kollariella Z.: Jasenová—Hluk

Cytisus laburnum

Coleophora crocinella TGSTR.: Buchlovický park
Leucoptera laburnella AMS.: Buchlovický park

Dorycnium pentaphyllum

Leucoptera sp.: Kobylí hlava—Hluk
Coleophora perserenella RBL.: Smraďavka u Buchlovic, Stříbrnické paseky
Aproaerema anthylidellum HB.: Smraďavka u Buchlovic, Stříbrnické paseky

Epilobium hirsutum

Mompha propinquella STT.: Slatiny—Popovice

Mompha epilobiella ROEM.: Jasenová—Hluk

Epilobium montanum

Mompha epilobiella ROEM.: Brdo

Epilobium roseum

Mompha epilobiella ROEM.: Bunč

Epilobium angustifolium

Mompha raschkiella Z.: Bunč, Jasenová—Hluk

Erysimum diffusum

Cnephasiella incertana TR.: Kladichov

Plutella maculipennis CURT.: Kladichov

Fagus silvatica

Lithocolletis maestingella Z.: Buchlovický park, Stříbrnické paseky, Jasenová—Hluk

Parornix jagivora STT.: Kudlovská dolina

Stigmella tityrella STT.: Buchlovický park

Stigmella hemargyrella KOLL.: Buchlovický park, Brdo

Fragaria moschata

Stigmella aëneofasciella H. S.: Kudlovská dolina, Salaš, Bunč

Fragaria vesca

Incurvaria praelatella SCHIFF.: Salaš, Bunč

Stigmella arcuatella H. S.: Kudlovská dolina

Stigmella fragariella HEYD.: Kobylí hlava—Hluk

Stigmella dulcella HEIN.: Kudlovská dolina

Frangula alnus

Coleophora ahenella HEIN.: Stříbrnické paseky

Bucculatrix frangulella GOEZE.: Kudlovská dolina, Jasenová—Hluk

Fraxinus excelsior

Gracillaria syringella F.: Salaš, Kudlovská dolina, Buchlovický park

Coriscium cuculipennellum HBN.: Jasenová—Hluk

Genista tinctoria

Leucoptera walesella STT.: Jasenová—Hluk, Bunč

Lithocolletis staintoniella STT.: Brdo

Proaerema biformellum Schütze.: Jasenová—Hluk

Geum urbanum

Stigmella pretiosa HEIN.: Ořechov

Stigmella splendidissima H. S.: Ořechov

Geranium columbinum

Coleophora fuscedinella Z.: Stříbrnické paseky

Glechoma hederacea

Coleophora ochripennella Z.: Kněžpolský park

Glyceria aquatica

Elachista poae STT.: Podél kanálu St. Město—Huštěnovice

Cnephasiella incertana TR.: Buchlovický park

Heleocharis palustris

Elachista albidella TGSTR.: Mokřiny u Huštěnovic

Helianthemum nummularium

Procris geryon HBN.: Kobylí hlava

Heracleum sphondylium

Epermenia chaerophyllella GOEZE.: Hluboček—Hluk

Humulus lupulus

Cosmopterix eximia HW.: Kudlovská dolina

Hypericum acutum

Euspilapteryx auroguttella STPH.: Kudlovská dolina

Hypericum montanum

Euspilapteryx auroguttella STPH.: Kudlovská dolina

Stigmella septembrella STT.: Bunč

Hypericum hirsutum

Stigmella septembrella STT.: Bunč, Hluboček—Hluk

Hypericum perforatum

Stigmella septembrella STT.: Vodotečí St. Město—Huštěnovice

Chamaenerium angustifolium

Mompha raschkiella Z.: Hluboček—Hluk

Chenopodium hybridum

Microsetia hermannella F.: Kladichov, Ořechov

Microsetia stipella HBN.: Kladichov, Ořechov

Chenopodium album

Microsetia sexguttella THBG.: Kladichov

Microsetia hermannella F.: Mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic

Chrysopora stipella HBN.: Uh. Hradiště—Rybárny

Chenopodium bonus Henricus, *Chenopodium glaucum*

Microsetia hermannella F.: Uh. Hradiště—Rybárny

Chenopodium polyspermum, *Chenopodium rubrum*

Microsetia hermannella F.: Uh. Hradiště v zahradě

Microsetia stipella HBN.: Uh. Hradiště—Rybárny, podél železniční trati St. Město—Kostelany

Chenopodium vulvaria, *Chenopodium urbicum*

Microsetia hermannella F.: Na návsi Kudlovic a Sušic

Microsetia stipella HBN.: Na návsi Kudlovic a Sušic

Chrysanthemum corymbosum

Coleophora troglodytella DP.: Jasenová—Hluk

Chrysanthemum leucanthemum

Bucculatrix nigricomella Z.: Mrtvé rameno Moravy u Huštěnovic

Chrysanthemum tanacetum

Coleophora troglodytella DP.: Uh. Hradiště—Rybárny a jinde

Gnorimoschema proclivellum F.: Břeh vodotečí u St. Města—Huštěnovic

Bucculatrix chrysanthemella RBL.: Kunovský les

Impatiens roylei

Cnephasiella icertana TR.: Moravní břez u Kněžpolského lesa

Inula britannica

Acrolepia granitella TR.: Jasenová—Hluk

Inula ensifolia

Acrolepia granitella TR.: Kobylí hlava—Hluk

Inula squarrosa

Acrolepia granitella TR.: Bunč

Juglans nigra, *J. cinerea*

Caloptilia roscipennella HB.: Buchlovický park

Juncus effusus

Elechista scirpi STT.: Kudlovská dolina

Lamium maculatum

Coleophora ochripennella Z.: Buchlovický park

Lamium album

Coleophora lineolea HW.: Uh. Hradiště—Rybárny

Lathyrus silvester, *latifolius*

Cosmopteryx schmidiella FREY.: Jasenová, Kobylí hlava—Hluk, Kladichov

Lathyrus vernus

Cosmopteryx schmidiella FREY.: Brdo

Lathyrus niger

Cosmopteryx schmidiella FREY.: Jasenová—Hluk, Kudlovská dolina

Acrocercops hofmanniella SCHLEICH.: Jasenová—Hluk, Kudlovská dolina

Lathyrus pratensis

Aproaerema anthyllidellum HB.: Bunč

Lonicera xylosteum

Coleophora paripennella Z.: Železniční násyp St. Město—Kostelany

Lithocolletis emberizaepennella BCHÉ.: Železniční násyp—Babice

Lonicera tataricum

Dyselachista herrichiella H. S.: Buchlovický park

Loranthus europaeus

Stigmella loranthella KLIM.: Jasenová—Hluk

Lotus corniculatus

Leucoptera lotella STT.: Vlhké louky pomoravní O. N. Ves

Luzula nemorosa

Elachista geminatella H. S.: Kudlovská dolina

Lycopus europaeus

Coleophora albitarsella Z.: Podél vodotečí u St. Města

Lysimachia nummularia

Cnephasiella incertana TR.: Pomoravní louky u Polešovic

Malus silvestris

Coleophora anatipennella HB.: Salaš

Lithocolletis blancardella F.: Salaš, Kladichov

Lithocolletis prunifoliella Z.: Bunč

Lyonetia clerkella L.: Hojný druh, Kladichov, Boří u Míkovic

Stigmella mali HG.: Salaš

Stigmella desperatella FREY.: Kudlovská dolina

Stigmella malella ST.: Kudlovská dolina, Bunč

Medicago sativa

Lithocolletis nigrescentella LOGAN.: Písecké vinohrady

Lithocolletis insignitella Z.: Písecké vinohrady, Uh. Hradiště zahrada

Medicago lupulina, *Medicago falcata*

Lithocolletis nigrescentella LOGAN.: Stříbrnické paseky

Apterona crenulella BRD.: Železniční násyp St. Město—Kostelany

Melampyrum nemorosum, *M. silvaticum*

Cnephasia virgaureana TR.: Stříbrnické paseky, Hluboček—Hluk

Melica nutans, *M. uniflora*

Elachista holdenella ST.: Kudlovská dolina, Bunč

Melilotus officinalis

Lithocolletis insignitella Z.: Ořechov

Melilotus albus

Lithocolletis nigrescentella LOGAN.: Mařatická cihelna, Podél železniční trati St. Město—Kostelany

Myosotis palustris

Coleophora pulmonariella RAG.: Podél potůčku pod Buchlovem

Oenanthe aquatica

Epermenia chaerophyllella GOEZE.: Pomoravní louky u Polešovic

Onobrychis arenaria

Leucoptera onobrychidella KLIM.: Ořechov

Ononis spinosa

Aproaerema anthyllidellum HB.: Ořechov

Parectopa ononidis Z.: Stříbrnické paseky

Pastinaca sativa

Epermenia chaerophyllella GOEZE.: Kladichov

Phragmites communis

Cosmopterix scribaiella Z.: Pomoravní louky u St. Města

Picea excelsa

Epinotia tedella CL.: Kudlovská dolina

Platanus acerifolia, *P. orientalis*

Lithocolletis platani STGR.: Buchlovický park

Plantago lanceolata

Aspilapteryx tringipennella Z.: Stříbrnické paseky, Salaš

Poa nemoralis

Elachista nigrella HW.: Salaš, Kudlovská dolina

Polygonum mite, *amphibium*, *hydropiper*, *lapathifolium*

Euspilapteryx phasianipennella HB.: Mrtvá ramena Moravy u Huštovic

Populus alba

Stigmella turbidella H. S.: Bunč

Phyllocnistis xenia HG.: Buchlovický park

Populus canadensis

Phyllocnistis suffusella Z.: Kobylí hlava—Hluk

Populus nigra

Phyllocnistis suffusella Z.: Kunovský les

Lithocolletis comparella Z.: Kobylí hlava—Hluk

Populus tremula

Phyllocnistis labyrinthella BJERK.: Kudlovská dolina

Lithocolletis sagitella BJK.: Kudlovská dolina

Stigmella argyropeza Z.: Bunč

Paraleuptera sinuella RTTL.: Bunč

Potentilla opaca

Stigmella aëneofasciella H. S.: Stříbrnické paseky

Prunus avium

Lyonetia clerkella L.: Jasenová—Hluk

Lyonetia prunifoliella HB.: Staroměstský rybník

Stigmella prunetorum STT.: Hlučín—Hluk, Jasenová—Hluk

Prunus spinosa

Parornix finitimella Z.: Brdo

Stigmella plagicolella STT.: Hluboček—Míkovice, Písecké vinohrady, Brdo, Jasenová—Hluk

Prunus padus

Lithocolletis cerasicolella H. S.: Kladichov

Prunus cerasus, *Cerasus vulgaris* s. *acidi*

Lithocolletis cerasicolella H. S.: Hluboček—Hluk, Ořechov

Prunus domestica

Stigmella prunetorum STT.: Kobylí hlava—Hluk

Callisto torquillella Z.: Salaš

Pulmonaria angustifolia

Acrocercops imperialella MN.: Jasenová—Hluk, Kobylí hlava—Hluk

Pulmonaria officinalis

Coleophora pulmonariella RAG.: Salaš

Pulmonaria mollissima

Acrocercops imperialella MN.: Hluboček—Hluk

Pyrus communis

Coleophora serratella L.: Salaš

Lithocolletis cydoniella F.: Salaš, Uh. Hradiště, Buchlovice

Lithocolletis corylifoliella HB.: Salaš

Stigmella pyri GLITZ.: Kobylí hlava—Hluk, Ořechov, Uh. Hradiště, Buchlovice

Stigmella minusculella H. S.: Kudlovice, Uh. Hradiště

Quercus robur

Coleophora ibipennella Z.: Hluboček—Hluk

Caloptilia alchimiella SC.: Jasenová—Hluk

Tischeria decida WCK.: Kobylí hlava—Hluk

Tischeria ekebladella BJK.: Jasenová—Hluk, Hluboček—Hluk, Stříbrnické paseky, Kladichov, Kunovský les

Tischeria dodonaea STT.: Jasenová—Hluk, Hluboček—Míkovice, Buchlovický park

Bucculatrix ulmella Z.: Hluboček—Hluk, Horní louky—Hluk

Lithocolletis heegeriella Z.: Jasenová—Hluk, Buchlovický park

Lithocolletis quercifoliella Z.: Jasenová—Hluk, Kobylí hlava—Hluk, Buchlovický park

Stigmella heringella MARIANI: Jasenová—Hluk, Kobylí hlava—Hluk, Buchlovický park

Stigmella atricapitella HW.: Hluboček—Hluk, Kunovský les

Stigmella ruficapitella HW.: Kobylí hlava—Hluk, Jasenová—Hluk, Hluboček—Hluk

Stigmella samiatella Z.: Kobylí hlava—Hluk, Jasenová—Hluk, Hluboček—Hluk, Stříbrnické paseky, Buchlovický park

Dyseriocrania fastuosella Z.: Hluboček—Hluk, Jasenová—Hluk, Ořechov

Acrocercops brongniardella F.: Hluboček—Hluk, Jasenová—Hluk, Ořechov

Quercus sessilis

Coleophora lutipennella HB.: Kudlovská dolina

Lithocolletis quercifoliella Z.: Buchlovický park

Stigmella ruficapitella HW.: Stříbrnické paseky

Quercus dentata

Stigmella atricapitella HW.: Buchlovický park

Rhamnus cathartica

Coleophora ahenella HEIN.: Salaš

Bucculatrix rhamniella H. S.: Kunovský les, Stříbrnické paseky

Stigmella catharticella STT.: Kobylí hlava—Hluk, Hluboček—Hluk, Salaš

Stigmella rhamnella H. S.: Kunovský les, Stříbrnické paseky

Rosa canina

Stigmella centifoliella Z.: Kobylí hlava—Hluk, Ořechov, Uh. Hradiště

Stigmella anomalella GOEZE: Buchlovický park

Stigmella laticunicolella SORH.: Hluboček—Míkovice

Rosa agrestis

Stigmella centifoliella Z.: Ořechov

Rosa gallica

Tischeria angusticolella DP.: Kobylí hlava—Hluk, Jasenová—Hluk

Stigmella centifoliella Z.: Kobylí hlava—Hluk, Jasenová—Hluk

Rubus idaeus

Tischeria heinemanni WCK.: Kobylí hlava—Hluk

Stigmella splendidissimella H. S.: Kudlovská dolina, Salaš, Bunč, Mařatická cihelna

Rubus saxatilis

Stigmella splendissimella H. S.: Bunč

Tischeria heinemanni WCK.: Kudlovská dolina

Rubus fruticosus

Stigmella splendidissimella H. S.: Kladichov, Kudlovská dolina

Rubus plicatus

Stigmella splendidissimella H. S.: Hluboček—Hluk

Rubus caesius

Stigmella rubivora WCK.: Salaš

Stigmella splendidissimella H. S.: Kobylí hlava—Hluk

Tischeria heinemanni WCK.: Kudlovská dolina

Tischeria marginea HW.: Stříbrnické paseky

Rubus hedycarpus

Stigmella splendidissimella H. S.: Hluboček—Hluk, Kobylí hlava—
Hluk

Rumex acetosa

Stigmella acetosae STT.: Hluboček—Hluk

Rumex obtusifolius, R. crispus

Euspilapteryx phasianipennella HB.: Břeh Moravy Huštěnovice—
St. Město

Salix alba

Coleophora viminetella Z.: Kudlovská dolina

Lithocolletis pastorella Z.: Podél vodotečí u St. Města

Lithocolletis salicicolella SIRC.: Salaš

Stigmella vimineticola FREY.: Stříbrnické paseky

Stigmella obliquella HEIN.: Kudlovská dolina, Buchlovický park

Salix aurita

Coleophora anatipennella Z.: Kudlovská dolina

Coleophora viminetella Z.: Salaš, Kudlovská dolina

Lithocolletis salicicolella SIRC.: Salaš

Lithocolletis viminetorum STT.: Salaš

Salix fragilis

Lithocolletis salictella Z.: Mrtvá ramena Moravy u Huštěnovic

Lithocolletis pastorella Z.: Mrtvá ramena Moravy u Huštěnovic

Stigmella salicis STT.: Mrtvá ramena Moravy u Huštěnovic

Stigmella obliquella HEIN.: Mrtvá ramena Moravy u Huštěnovic

Salix purpurea

Phyllocnistis saligna Z.: Mrtvá ramena Moravy u Huštěnovic

Salix triandra

Caloptilia stigmatella F.: Mrtvá ramena Moravy u Huštěnovic

Phyllocnistis saligna Z.: Mrtvá ramena Moravy u Huštěnovic
a další jako u *Salix fragilis*

Salix viminalis

Lithocolletis salicicolella SIRC.: Na břehu Moravy a mrtvá ramena
u Huštěnovic a St. Města

Caloptilia stigmatella F.

Salix caprea

Coleophora viminetella Z.: Podél vodotečí u St. Města

Lithocolletis salicicolella SIRC.: Kudlovská dolina, Bunč

Lithocolletis viminetorum STT.: Buchlovské hory

Lithocolletis spinolella DP.: Bunč

Stigmella obliquella HEIN.: Bunč

Stigmella salicis STT.: Brdo, Kudlovská dolina

Salix cinerea

Caloptilia stigmatella F.: Podél vodotečí u Huštěnovic

Lithocolletis salicicolella SIRC.: Hlucké louky

Lithocolletis spinicolella DP.: Brdo

Stigmella salicis STT.: Hlucké louky, podél vodotečí u St. Města

Salvia pratensis

Cnephasia virgaureana TR.: Hluboček Míkovice

Coleophora albitarsella Z.: Stříbrnické paseky

Salvia verticillata

Coleophora albitarsella Z.: Kobylí hlava—Hluk

Saponaria officinalis

Coleophora saponariella HEEG.: Písecké vinohrady, Kladíčov

Sarothamnus scoparius

Coleophora bilineatella Z.: St. Hutě—Chřiby (Zavřel)

Leucoptera spartifoliella HB.: Ořechov, Salaš

Silene nutans

Coleophora otitae Z.: Ořechov

Sorbus aucuparia

Coleophora serratella L.: Brdo, Kudlovská dolina
Lithocolletis sorbi FREY: Kudlovská dolina, Jasenová—Hluk
Lithocolletis corylifoliella HB.: Kudlovská dolina, Buchlov
Stigmella aucupariae FREY: Salaš
Stigmella hahniella WÖRZ.: Brdo
Stigmella nylandriella TGSTR.: Brdo
Stigmella oxysorbi SKALA: Salaš

Sorbus chamaemespilus

Lyonetia clerkella L.: Buchlovický park
Coleophora serratella Z.: Brdo
Stigmella torminalis WOOD: Buchlovický park

Sorbus torminalis

Lithocolletis mespilella FREY: Kudlovská dolina
Stigmella ariella H. S.: Hluboček—Hluk

Staphylea pinnata

Stigmella staphyleae ZIMMERM.: Jasenová—Hluk, pozoruhodný
nález

Stellaria nemorum

Cnephasia terebrana AMS HG.: Podél kanálu u St. Města

Symphoricarpus racemosa

Lithocolletis emberizaepennella Z.: Buchlovický park

Symphytum officinale

Acrocercops imperialella BCHĚ.: Staroměstský rybník

Syringa vulgaris

Gracillaria syringella F.: Hojný druh

Tilia cordata, *Tilia platyphyllos*

Stigmella tiliae FREY.: Jasenová—Hluk, Bunč
Roeslerstammia erxlebelli F.: Brdo, Salaš

Torilis japonica

Epermenia chaerophyllella GOEZE: Salaš

Trifolium repens

Lithocolletis nigrescentella LOGAN: Buchlovický park

Trisetum flavescens

Elachista pullicomella Z.: Stříbrnické paseky

Ulmus laevis
Stigmella ulmifoliae HG.: Kunovský les, Buchlovický park

Ulmus campestris
Stigmella ulmivora FOL.: Buchlovický park

Ulmus vegeta s. holandica
Lithocolletis agilella Z.: Buchlovický park

Ulmus carpinifolia
Lithocolletis schreberella F.: Hluboček—Hluk

Urtica urens
Hypena proboscidalis L.: Hluboček—Míkovice

Urtica dioica
Hypena proboscidalis L.: Kladichov

Viburnum lantana
Lithocolletis lantanella SCHRK.: Hluboček—Hluk

Vicia cassubica
Coleophora crocinella TGSTR.: Bunč

Viola silvatica
Apterona crenulella BRD.: Kudlovská dolina

Zusammenfassung

Der erste vorliegende Beitrag zur Verbreitung der Blattminen von Uh. Hradiště befasst sich mit denen Insektenarten, welche zur Lepidopteren gehören. Von selteneren Arten sind *Stigmella nitidella* HEIN., *Stigmella glutinosae* STT., *Stigmella thuringiaca* PETRY, *Stigmella pretiosa* HEIN., *Lithocolletis insignitella* Z. angeführt. Besonders seltene *Stigmella staphylea* ZIMMERM. wurde für Mähren noch nicht nachgewiesen. Ihre Lokalität ist ein Beitrag zur Kenntnis der bis jetzt noch wenig bekannten Verbreitung in ČSSR.

Za sběratelem nerostů Vladimírem Knozem

Dne 31. 5. 1976 zemřel v Šumperku zasloužilý severomoravský sběratel nerostů Vladimír Knoz. Narodil se 2. 8. 1904 v Brně, po maturitě na obchodní akademii byl zaměstnán jako úředník Nemocenské pojišťovny v Brně, od roku 1946 v Šumperku, kam se přestěhoval a kde našel svůj druhý domov. Později byl správcem dětských léčeben v Teplicích n. Bečvou a ve Velkých Losínách, odkud v roce 1964 odchází do důchodu.

Zájem o mineralogii, stejně jako o botaniku a o další přírodní vědy měl Vladimír Knoz od mládí. Těžiště jeho sběratelské činnosti však spadá do šedesátých let, zejména do doby, kdy odešel do důchodu. S nevšední houževnatostí a pílí sbíral nejen na lokalitách v bezprostředním okolí Šumperka, ale prakticky v celé oblasti Jeseníků. Nashromáždil tisíce vzorků a objevil i některá nová mineralogická naleziště [např. v Měšťanském lese u Šumperka, v oblasti Klepáčova a pod.]. Sbíral z lásky k přírodě a k nerostům a sběratelství mu nikdy nebylo prostředkem zisku. S jeho sběry se můžeme setkat v řadě muzeí, početná kolekce jeho nálezů je uložena např. v mineralogických sbírkách Vlastivědného ústavu v Olomouci.

Život Vladimíra Knoze byl i jinak vyplněn neutuchající aktivitou a angažovaností. Obrovský kus práce vykonal v turistice. Byl zakládajícím členem Svazu dělnických turistů v Brně a řadu funkcí zastával později v Šumperku. Organizoval turistické akce, publikoval v různých novinách a časopisech a spolupracoval i na turistických mapách a průvodcích. Byl mu popřán šťastný úděl, že byl činný až do konce života.

Zdeněk G á b a

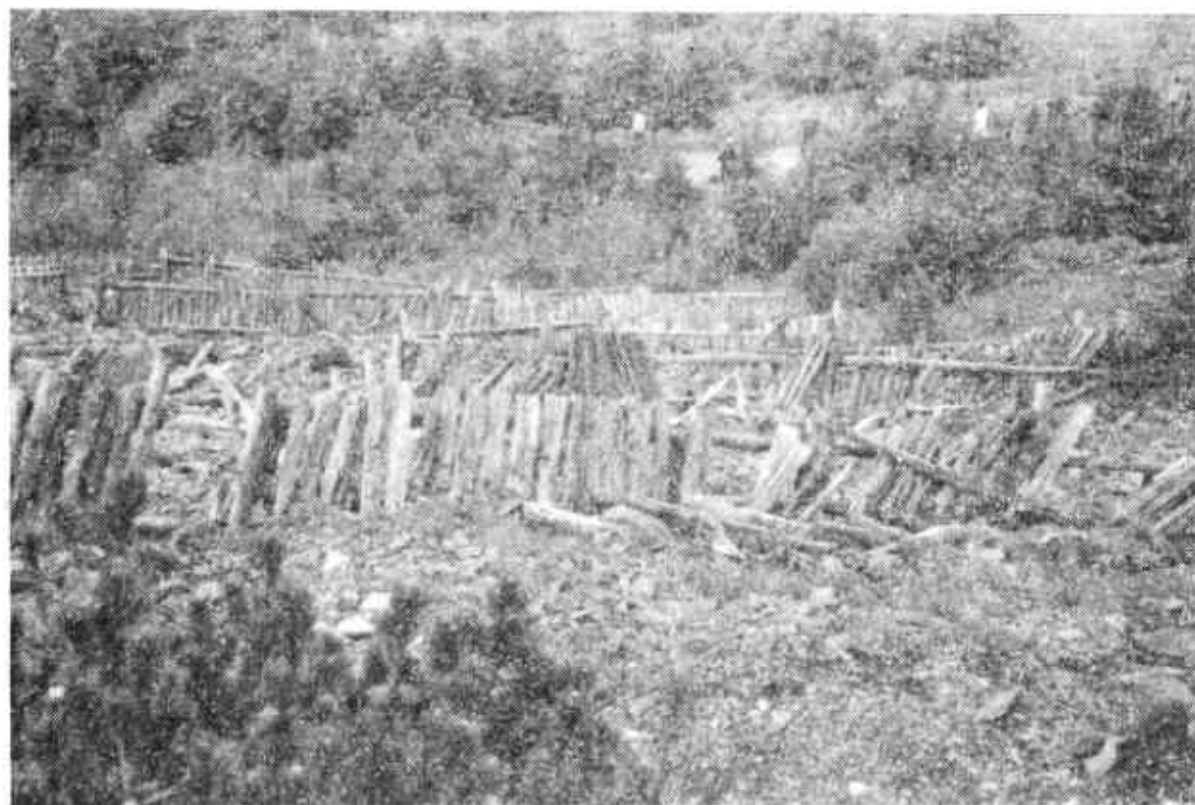
Z výstavy „za nerosty našeho kraje“, pořádané ve VÚ.

Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci číslo 183. Vydal Vlastivědný ústav v Olomouci, nám. Republiky 5/6. Odpovědný redaktor dr. Bohumil Šula. Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., 11, Olomouc, třída Lidových milců 5. Rukopis odevzdán do tisku 17. února 1977.

© Vlastivědný ústav Olomouc
Reg. zn. RM 134

Obr. 3 a 4. Strž č. 6., která vznikla v roce 1921. Pohled na část nad turistickou cestou, kde jsou agrotechnická opatření stále neúčinná

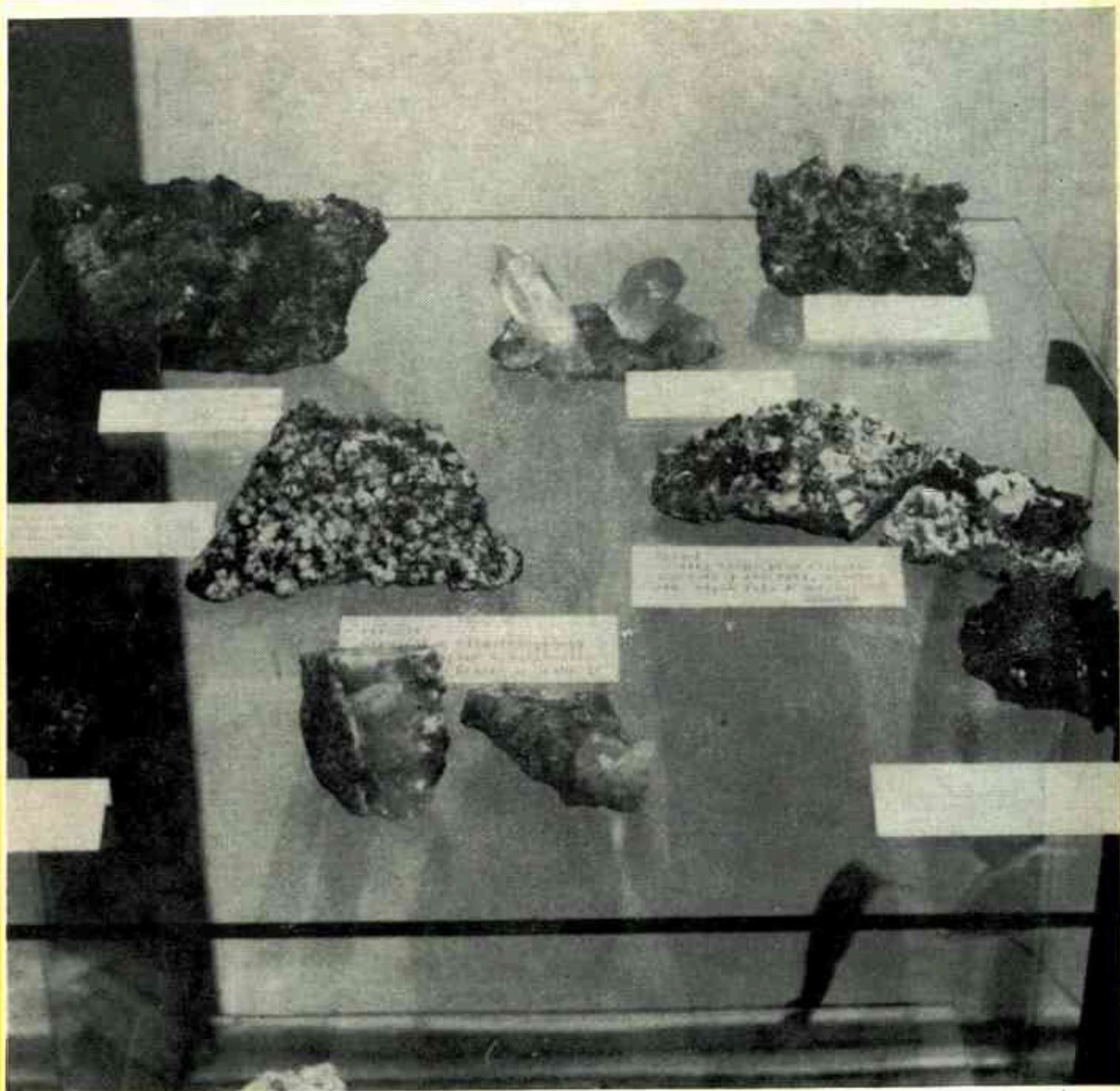

Obr. 5. Z fotografie je patrný prudký spád strže do údolí a typický „neckovitý“ tvar koryta strže

Obr. 6. Kromě výsadby travin a dřevin byly strže v oblasti Červené hory asanovány i terasováním

OBSAH

J. Pelíšek, Sprašové a pleistocenní sedimenty a pohřbené půdy v severní části Hornomoravského úvalu	1
M. Vysoudil, Příspěvek ke studiu stržové eroze v oblasti Červené hory	7
J. Hubáček, Příspěvek k rozšíření minujících lepidopter v okolí Uherského Hradiště	13
Z. Gába, Za sběratelem nerostů Vladimírem Knozem	30